

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 21 febr. 1891, kl. 11 f. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande äktenskaps afslutande inför borgerlig myndighet.

»Från Andra kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *A. Olsson* i Ornakärr väckt motion, n:o 69, så lydande:

I kongl. förordningen angående giftermål emellan kristen och mosaisk trosbekännare den 20 januari 1863 är stadgadt, att äktenskap, hvarom uti nämnda förordning omförmäles, skall i slägtingars eller andra vittnens närvaro ingås inför magistrat i stad eller inför kronofogde å landet, och uti kongl. förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsutöfning den 31 oktober 1873 stadgas jemväl, huru borgerligt äktenskap enligt nämnda förordning må utan föregående vigsel ingås, och bestämmes uti begge dessa förordningar, att borgerlig myndighet, inför hvilken äktenskap må afslutas, vare i stad magistrat och å landet kronofogde.

Häraf är således klart, att i stad magistrat och på landet kronofogde äro de borgerliga myndigheter, inför hvilka dessa äktenskap må afslutas, men hvad som icke är klart eller tydligt, det är, huruvida magistrats befogenhet i berörda ändamål är begränsad inom staden till de der kyrkoskrifne, hvilka för äktenskaps afslutande sig hos magistraten anmäla, och huruvida kronofogdes befogenhet att afsluta civiläktenskap sträcker sig

allenast till de personer, som äro kyrkoskrifna inom hans fögderi och i sådant ärende vända sig till honom för att anlita hans embetsåtgärd.

Icke heller är i det fall, att qvinnan har sin kyrkoskrifningsort i stad och mannen sin kyrkoskrifningsort på landet, stadgadt, huruvida det borgerliga äktenskapet skall ingås inför magistrat eller kronofogde. Bestämmelse för det fall, att qvinnan tillhör landet och mannen tillhör staden, saknas äfven.

Efter hvad jag erfarit, råda olika meningar, huru författningen i detta hänseende rätteligen skall tolkas. Å ena sidan förfäktas den åsigt, att, när begge kontrahenterna tillhöra stad eller dess område, magistraten i den stad, der de äro kyrkoskrifna eller der bruden är kyrkoskrifven, anses vara det enda rätta forum för äktenskapets ingående, och att när begge kontrahenterna tillhöra ett visst fögderi eller om bruden är i detta fögderi kyrkoskrifven, ingen annan än den kronofogde, som derinom har sitt tjenstgöringsområde, är behörig att det borgerliga äktenskapet för dessa kontrahenter afsluta. Å andra sidan drifves den satsen, att det må bero på kontrahenterna sjelfve att för äktenskaps ingående vända sig till den ena eller andra af dessa myndigheter, och att således de, som äro kyrkoskrifna i stad, kunna för sådant ändamål vända sig endera till magistrat i någon stad eller till kronofogde någonstädes på landet, hvadan de personer, som äro kyrkoskrifna på landet, kunna för borgerligt äktenskaps afslutande anlita hvilken kronofogde och hvilken magistrat som helst. Enligt denna åsigt skulle följaktligen magistrat i stad och kronofogde på landet kunna utföra dessa förrättningar utan afseende derpå, huruvida kontrahenterna tillhöra den ena eller andra jurisdiktionen. Giltigheten af äktenskapet skulle bero endast derpå, att det vore ingånget inför magistrat i någon stad eller inför kronofogde någonstädes på landet, oberoende deraf, huruvida kontrahenterna i administrativt eller kyrkligt hänseende tillhörde stads- eller landsförsamling.

Om än skäl kunna tala för författningarnas tillämpning i öfverensstämmelse med såväl den ena som den andra af dessa olika åsigtter, visar likväl det sålunda anförda, att någon oklarhet eller otydlighet härutinnan föreligger. Den tjensteförrättning, som de borgerliga myndigheterna härvid hafva att utföra, är dock utan tvifvel af sådan vigt och betydelse, att det ingalunda bör vara likgiltigt, huruvida det öfverlemnas den ena myndigheten att fritt tolka författningen på ett sätt och den andra myndigheten att likaledes ensidigt tolka den på ett annat. Begge de olika tolkningarna af lagens bud kunna tydligtvis icke vara rättiga. Det ena förfarings-

sättet måste anses stridande mot det andra, och har borgerligt äktenskap afslutats inför myndighet, som origtigt tillämpat lagens bestämmelser, synes det under sådana förhållanden afslutade äktenskapet kunna anses ogiltigt.

För att förebygga oegentligheter, att icke säga olagligheter, i detta hänseende och för att undanrödja den osäkerhet, som derutinnan nu är rådande, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta en författning, hvarigenom stadgas icke allenast magistrats och kronofogdes befogenhet att inom eller utom sitt tienstgöringsområde afsluta borgerligt äktenskap, utan äfven huruvida enskilda kontrahenter, som dylikt äktenskap vilja ingå, må anses berättigade att, oberoende af den ort, som de i administrativt eller kyrkligt hänseende tillhöra, vända sig för sådant ändamål till hvilken magistrat eller kronofogde, de finna för godt att derom anlita.

Såsom motionären anmärkt, innehålla gällande bestämmelser rörande äktenskaps afslutande inför borgerlig myndighet icke någon uttrycklig föreskrift för hvarje af de fall, som i motionen omnämnas; och deraf kan förklaras, att hos en eller annan kunnat uppstå tvekan i fråga om bestämmelsernas tillämpning. Ett närmare begrundande af dessa föreskrifters innebörd torde emellertid undanrödja en sådan tvekan. Utskottet vill i afseende härå erinra, att analogin från bestämmelserna rörande afslutande af kyrkliga äktenskap, äfvensom tillvaron af anmälningsskyldighet för den myndighet, som stadfäst ett civilt äktenskap, ställa utom allt tvifvel att, likasom valet af vigningsorten är fritt för kontrahenterna i ett kyrkligt äktenskap med enahanda anmälningsskyldighet för vigselförrättaren som den för borgerlig myndighet stadgade, likaså står det öppet för dem, hvilka ämna med hvarandra ingå civilt äktenskap, att, oberoende af kyrkoskrifningsorten, för äktenskapets afslutande anlita hvilken kompetent statsmyndighet som helst. Hvad vidare beträffar kronofogdes eller magistrats ifrågasatta behörighet att utom tienstgöringsområdet med laga verkan gifva ett civilt äktenskap dess afslutning, har utskottet allenast att framhålla hurusom, då en förrettning af berörda art är att anse som en akt af embetsutöfning, staten tillägger densamma giltighet endast då den blifvit verkställd inom det bestämda verksamhetsområdet.

Då således gällande föreskrifter, enligt utskottets åsigt, icke böra föranleda någon osäkerhet i deras tillämpande, föranlättes utskottet hemställa,

att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1891.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.